

nytt från FSS

FÖRENINGEN
SVERIGES
SOCIALCHEFER

Red: Arne Borg

Studiedagar och årsmöte

Föreningen Sveriges Socialchefer studiedagar på temat KULTUREN I SOCIALTJÄNSTEN – SOCIALTJÄNSTEN I KULTUREN hölls i Örebro den 6–8 oktober.

Studiedagarna kommer att dokumenteras i två skrifter ARBETE ELLER SOCIALBIDRAG och KULTUREN I SOCIALTJÄNSTEN...

Skrifterna kan beställas från Föreningen Sveriges Socialchefer c/o socialförvaltningen, rum 1607, 106 64 Stockholm.

Vid föreningens årsmöte 1982-10-07 antogs ett uttalande om arbetslöshetssituationen enligt följande:

Allt fler människor drabbas av arbetslöshet. Ungdomen är särskilt utsatt. I arbetslöshetens spår följs ofta ekonomiska svårigheter och psykiska skador för individen. Den nuvarande situationen kan inte varaktigt förbättras på annat sätt än genom kraftfulla insatser för att skaffa fram fler arbetstillfällen. I valrörelsen har i detta sammanhang gjorts uttåtelser som medfört att stora förhoppningar i dessa avseenden nu ställs på den nya regeringen.

Genom att bli utförsäkrade från arbetslöshetskassorna, genom för låg bidragsnivå inom det kontanta arbetsmarknadsstödet (KAS) och genom att allt för många står helt utanför arbetslöshetskassorna har allt fler för sin försörjning blivit hän-

visade till socialbidrag. Detta är en mycket olycklig utveckling. Individen upplever det splittrade systemet som obegripligt och påfrestande. Samhällsekonomiskt innebär det en överföring av stora kostnader från stat till kommun.

Socialbidraget löper också en allvarlig risk att försämrats av kommuner med en redan hårt ansträngd ekonomi. Enligt uppgift från socialstyrelsen tillämpar redan flertalet kommuner en nivå på socialbidragen som ligger under sk existensminimum.

De speciella åtgärder som nu sätts in för att komma till rätta med ungdomsarbetslösheten når inte alla ungdomar och är för närvarande mångfaldiga och svåröverskådliga.

Tillämpningen är också ofta kort-siktig och ryckig.

För att kommunerna skall kunna klara sin del av ansvaret och dessutom ges bättre möjligheter till egna initiativ krävs enklare regler och en mer långsiktig planering.

Föreningen Sveriges Socialchefer kräver

att kraftfulla insatser görs för att skapa fler arbetstillfällen

att en garanti för arbete eller utbildning åt alla ungdomar tillskapas

att en översyn och samordning görs av olika åtgärder för att komma till rätta med ungdomsarbetslösheten

att socialutredningens förslag om ett socialförsäkringstillägg (SOFT) som utbetalas genom försäkringskassorna, snarast förverkligas eller

att en allmän arbetslöshetsförsäkring införes samt att i avvaktan här på ersättningstiden från arbetslöshetskassorna förlängs och bidragsnivån inom KAS höjs.

Vid årsmötet omvaldes föreningens styrelse och i arbetsutskottet ingår förutom föreningens ordförande Willy Karlsson, vice ordförande Arne Borg, sekreterare Ivan Magnusson, kassör Villy Wiklund och Ove Rudquist.

bok recensioner

En tro på människans godhet i kampen mot ekonomisk brottslighet

KJELL E JOHANSON

Social utslagning, organiserad och ekonomisk brottslighet

Liber 1981

Efter en kort uvertyr, som handlar om kommunernas offensiv mot den ekonomiska och organiserade brottsligheten och diskussionen kring begreppet ekonomiska brott, kastas läsaren in i de aktuella problemområdena: narkotikabrottsligheten, häleriet, prostitutionen, dobbleriet, alkoholutskänknings och skattefifflet. Det är fråga om en ofta hänsynslös exploatering av människors behov (eller inbillade behov) men också om dubbelmoral och profitering på det allmännas och samhällssolidaritetsens bekostnad.

Materialet kommer till stor del från Stockholms kommuns utredning om social utslagning och ekonomisk brottslighet, vilken tillsattes 1977. I huvudsak är det referat av vissa av utredningens delrapporter. Eftersom Johanson arbetade som utredningsledare har han en god överblick och känsla för vad som är relevant. Från hans utgångspunkt är det särskilt kommunernas insatser eller möjliga insatser som intresserar. Åtgärdsförslagen får därmed en speciell inriktning.

Offensiven mot narkotikamissbruket avses främst ska ske genom

information och hjälpinsatser. Särskilt viktig är den sakliga upplysningen och den direkta påverkan i närmiljön. Men hur man på ett tidigt stadium skall kunna fånga upp missbrukare får vi inte veta. Johanson går inte heller in på frågan hur vården och behandlingen lämpligen bör anordnas. Som bekant råder det här olika uppfattningar om metodiken. Utanför det offensiva programmet faller också frågan hur man med repressiva medel skall bekämpa narkotikaprofitörerna.

När det gäller prostitutionen vill Johanson gå längre än prostitutionsutredningen. Han vill nämligen också straffa kunderna. Vad det är som skall kriminaliseras förblir dock oklart. Är det redan inledandet av förbindelsen och erbjudandet om betalning eller är det först erläggandet av betalning? Hur brottet än konstrueras måste ett straffbud förutsätta en omfattande kontrollapparatur som det skall kunna fungera. Och hur skall man kunna styrka brott om inte den prostituerade själv ställer upp som angivare? Frågor av sådan art tycks dock inte intressera den som ropar på kriminalisering.

Lika sträng är Johanson i sin inställning till den illegala vadhållningen. Han vill helt enkelt förbjuda alla travbanor och bara acceptera att hästarna används som arbets- och ridhästar. Det orealistiska i ett sådant förslag är dock uppenbart även för författaren.

Serveringstillstånd föreslås som ett vapen i kampen mot den organiserade ekonomiska brottsligheten. Vidare anvisas en rad ingripande kontrollåtgärder som syftar till att sanera restaurangnäringen och skapa en kår av moraliskt pålitliga krögare.

Sist men inte minst gäller det skattesmitarna. Åtgärds paketet tar här särskilt sikte på företag som håller sig med svart eller grå arbetskraft. På några punkter har åtgärder redan satts in men ännu återstår mycket.

Boken avslutas med optimistiska

tongångar och en tro på att det goda inom människan skall segra. "Medvetna, trygga och solidariska människor säger nej till kvittolösa affärer och skattefria inkomster. De har inget socialt eller kulturellt behov av illegala klubbar eller hasardspel. I deras trygga värld finns inget utrymme för prostitution och könshandel". Det är till de folkligt förankrade organisationerna – miljögrupper, politiska ungdomsförbund och andra ungdomsorganisationer, facket och hyresgäströrelsen – som Johanson sätter sin tilltro.

Men han står inte helt säker på jorden i sin beskrivning av verkligheten. Drivkrafterna bakom den ekonomiska brottsligheten är så starka att samhällssolidariteten sviktar och andra intressen tar över. Johansons beskrivning tar sikte på ett annorlunda samhälle – kanske en framtidsvision eller en utopi?

Erland Aspelin

Läkemedelshandboken – obunden information. Ett bättre alternativ än Patient-FASS

KNUT NAESS

Läkemedelshandboken

Läkemedelshandboken är skriven av den norske professorn i farmakologi Knut Naess välkänd för sitt intresse för terapifrågor. Den svenska upplagan är tillrättalagd för svenska förhållanden beträffande behandlingstraditioner och läkemedel.

Läkemedelshandboken är avsedd för allmänheten men kommer säkert att bli till nytta för många personalgrupper som i sitt arbete har att göra med patienter och läkemedel. Boken bör också lämpa sig väl som underlag och som kursbok vid undervisning av vårdpersonal.

Bokens allmänna del behandlar bl.a sambandet mellan läkemedelsdos och effekt och betydelsen av pa-

tientens ålder och vikt, samt kroppen hanterar tillförda läkemedel. Den tar också upp placeboeffekter och behovet av kontrollerade kliniska prövningar. Andra viktiga allmänna kapitel tar upp riskerna med läkemedel under graviditet och vid amning, läkemedel i trafiken, och alkohol och läkemedel. Råd vid utomlandsresor och vad man bör iakttaga och göra vid misstänkta förgiftningar ger också nyttig information.

Huvuddelen av boken behandlar mer specifikt olika förekommande läkemedel. Läkemedlen har sammanställts i huvudgrupper efter olika sjukdomar; såsom medel vid sjukdomar i nervsystemet, i matsmältningsorganen, i luftvägarna etc.

Varje kapitel inleds i allmänhet med en kort redogörelse av aktuella sjukdomar och deras symptom. Därefter beskrivs de olika läkemedelsgruppernas verkningsmekanismer och deras effekter och biverkningar, och kapitlet avslutas med en sammanfattning av de enskilda preparaten i varje grupp. Knut Naess har lyckats att på ett lättfattligt sätt förmedla mycket kunskap om sjukdomar och läkemedel – förenklat men koncist och logiskt. Läsaren får också information om alternativa behandlingar, och om de läkemedel som kan ha tveksamt behandlingsvärde. Inte minst viktigt innehåller de olika kapitlen också anvisningar på receptfria läkemedelsalternativ. Ett exempel får illustrera läkemedelshandbokens uppläggning. Kapitlet Sömnlöshet behandlar normal sömn, sömnfaser, olika typer av sömnlöshet, alternativ till tablettbehandling, läkemedelsgrupperna barbiturater, bensodiazepiner och andra sömnmedel, allmänna regler för sömnmedelsbruk, samt slutligen en sammanfattning av de enskilda preparaten.

Det ligger nära till hands att i detta sammanhang jämföra läkemedelshandboken med den mycket använda läkemedelskatalogen FASS som

nu också är tillgänglig för allmänheten. Allmänhetens stora intresse för läkemedelsfrågor har för övrigt föranlett att läkemedelsindustrierna kommer att ge ut en speciell Patient-FASS under 1983.

Läkemedelshandbokens didaktiska uppläggning med den viktiga bakgrundsinformationen om olika sjukdomar förefaller kanske självklar, men är tydligen endast möjlig i en producentobunden lärobok. FASS är smalt begränsad till enskilda preparats effekter och biverkningar och man presenterar de registrerade specialiteterna i bokstavsordning i stället för att ge en gemensam beskrivning av varje läkemedelsgrupp med likartade verkningar. Detta medför olägenheter för läsaren. Likartade preparat återfinns på helt olika ställen och trots försök till harmonisering av läkemedelstexterna kan tom specialiteter som innehåller samma substans men tillverkas av olika firmor beskrivas rätt olika beträffande effekter och

biverkningar. Sådan är irriterande för den medicinskt kunnige – för lekmannen kan det bli alldeles vilseledande.

Enligt industrins förhandsinformation kommer Patient-FASS att vara tillgänglig och även försäljas på apotek. Dessutom skall Landstingsförbundet ha gått ut med rekommendationer till landstingen om att köpa Patient-FASS i tillräcklig omfattning till de olika sjukvårdsinrättningarna. Denna iver att tillmötesgå läkemedelsindustriernas intressen är förvånande särskilt med hänsyn till den livliga debatt som förts under senare år om betydelsen av att kunna erbjuda obunden läkemedelsinformation. Det bör vara angeläget för ansvariga politiker och sjukvårdshuvudmän att se till att exempelvis Läkemedelshandboken kan få konkurrera på samma villkor som Patient-FASS. Allmänhet och sjukvårdspersonal bör ha möjlighet att få välja mellan en lärobok om läkemedel och en av industrin utgiven läkemedelskata-

log.

Knut Naess skriver i förordet till sin bok bl a följande: "Människor är olika. Råd och föreskrifter som vissa människor tar förnuftigt kan verka skrämmande på andra och missförstånd kan uppkomma." – När det gäller Läkemedelshandboken får de farhågorna dock anses obefogade. Läkemedelshandboken är en utmärkt handledning i läkemedelskunskap, lämplig för såväl den intresserade allmänheten som för personal vid apotek, vårdcentraler och andra sjukvårdsinrättningar.

Lennart Berggren

Våra recensenter

Erland Aspelin är hovrättslagman i hovrätten för Skåne och Blekinge, *Lennart Berggren* professor och överläkare vid ögonkliniken, Akademiska sjukhuset, Uppsala.

socialmedicinsk tidskrift

ISSN 0037-833 X

Prenumerationspris (inklusive moms.)

Helår kr 95:–

Studerande helår kr 60:–

Tidskriften utkommer med 10 nummer per år (därav två dubbelnummer).

Lösnummer kr 14:– (exkl. moms.)

Återgivande helt eller delvis av originalartiklar ur Smt utan angivande av källan förbjudes.

Utgivningsplan 1983

Nummer	1	2	3	4–5	6	7–8	9	10
Utkommer	27/1	24/2	24/3	10/5	16/6	15/9	3/11	12/12
Sista manusdag för annonser:	17/12	14/1	12/2	21/3	29/4	5/8	30/9	4/11

Prenumerationsavdelning:

172 83 Sundbyberg

Tel. 08/87 34 91 Postgiro 1179-1

Annonsavdelning:

Maud Jacobsson, Alströmergatan 18, 112 47 Stockholm. Tel. 08/51 21 13, 51 67 60

Annonsspriser:

Omslagets andra och tredje sida kr 2 100, fjärde sida kr 2 300,

helsida kr 1 900, halvsida kr 1 100, kvartsida kr 650.

Spalthöjd 210 mm, spaltbredd 70 mm,

sidans bredd (2 spalter) 150 mm.

Tryckeri: Norstedts Tryckeri, Stockholm 1982.